

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„Полицијски гласник“ излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. Претплата се полаже у напред, и то најмање за пола године код свију полицијских власти и износи: 20 динара на годину за државна и општинска надлештва, а за све друге претплатнике у опште 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Поједини бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи се не враћају.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, решено је:

да се Здравку С. Илићу, лекару среза хомољског уважи оставка, коју је поднео на државну службу.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 19. маја 1906. г. у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, одобрено је решење Државног Савета, од 5. маја ове године Бр. 3675. које гласи:

Одобрава се Министру унутрашњих дела, да на оправке зграда за смештај прокупачке болнице, по ревидисаном и надлежно одобреном предрачуна начелства округа топличког ГБр. 199. текуће године може утрошити 1125 дин. и овај издатак ставити на терет партије Бр. 168/1. буџета санитетског ове 1906. године, предвиђене за оправке и доправке болнице и болничких зграда.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 15. маја 1906. г. у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу члана 34. закона о пословном реду у Државном Савету, одобрено је решење Државног Савета од 2. маја 1906. године Бр. 3533, донето на основу тач. 9. члана 144. Устава, које гласи:

да се Ђорђе Николић, учитељ у Каони, родом из Ораховице у Турској и тамошњи поданик по молби својој прими у српско поданство изузетно од §. 44. грађанског закона, као досадањи српски заштићеник.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 12. маја 1906. г. у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

НАРОЧИТА КВАЛИФИКАЦИЈА ПРАВНИШТВА у државној служби

а с обзиром на начелну подвојеност административне и судске власти.

(НАСТАВАК)

Па запитајмо се, да ли ми имамо јаке начелнике, јаке онолико. колико је с обзиром на њихов положај потребно, да дају иницијативе и за себе и Министре; и да ли су они, онакви какви су, бар толико стални, да још загарантују континуитет службе?

Стављајући ово питање, нама, ма колико да појимамо озбиљност овог написа, паде на памет шаљиви тон писања једне, иначе трагичне слике нашег јавног живота, из једног од наших домаћих листова, а под насловом: „Начелник хе, хе!“ Молимо за извинење, што смо направили један гроб, али за наше прилике, чини нам се, оправдан интермецо. Али, махнимо се даљих примера и питања ове врсте! Није тешко увидети, да фактично стање ствари и без тога нема добрих квалификација. У место тога, вратимо се развоју наше праве теме, дискутујући питање о томе: шта би било добро учинити, па да се то стање поправи. да се најважнији део јавне службе који је поверен или који у првом реду треба да буде поверен правништву што јаче уздигне изнад стања у коме је, те да оно што боље одговори задаћи, коју има.

У вези са ранијом, главном изнетом мисли, да би требало појачати практични и теоријски део спреме за државну службу, али с обзиром на начелну подвојеност администрације и правосуђа, потребно је да ту мисао не само што јаче нагласимо, него да јој по могућству, и што блаже одредимо и њен начелни смисао и њену ближу садржину, не упуштајући се, при том, у онај део, који би прина-

дао стручној оцени универзитетске наставничке колегије.

Задовољни у теоријском делу с оним, што може дати школа — правни факултет — и код нас би се могло приметити, да је настава искључиво теоријска. Међутим, ми нећемо тиме да кажемо, да она не би требала да буде и у теоријском делу јача него што је. Полазећи с гледишта, да је она за опште појимање начела, која изражавају целокупни правнички фах, довољна, ми претпостављамо, да је она толико јака, па самим тим и довољна, да правништву пружи сву потребну основу за даље стручно теоријско спремање; јер полажући и тражећи то, да правник и даље теоријски ради, ми ову теоријску спрему нећемо да сматрамо као довољну и за државну службу, већ налазимо, да би правник имао да полага државни испит, за који би се он и теоријски и практички имао нарочито да израђује и после свршене школе; а у колико би школа ближе водила том циљу — у толико боље. Самим тим, био би најцелисходнији онај облик и организација факултетске наставе, која би сама собом давала правништву сву потребну спрему за непосредно ступање у државну службу, а то значи довољно јаку и теоријску и практичну спрему за оба позива у државној служби. У колико би се настава више том циљу приближавала, у толико би било мање потребе за државни испит, тако, да би она била најцелисходнија онда, кад би и у теоријском и практичном делу била толико савршена и целисходна, да би уједно служила и као државни испит, те да нарочити државни испит не постоји. Онај, који би нашао, да би организација наставе на тој основи била потпуно могућна, па би на тој основи што паметније и боље предложио, био би, можда, још ближе циљу и више би одговорио великом јавном интересу дискусије, који је у овој теми сардран.

Али, и поред свег респекта, који имамо према таквом гледишту, ми, можда, зато, што немамо стручну подобност једног на-

ставника, више верујемо, да се на тој основи не би могло одговорити циљу. Више нам се чини као умесно, да би се нарочита спрема правништва за поједине позиве у државној служби могла боље и потпуније да добије после свршених факултетских студија. И на тој ћемо основи и третирали даљи смисао главне ствари, коју овде покрећемо.

Све што би ипак, чини нам се, могли и поред оваквог гледишта препоручити, то је, да се практичном делу правничке наставе покљони много више пажње, него до сада, па да се он чак и нарочито организује, с обзиром и на административну службу и службу правосуђа. Користи од овога биле би, мислимо, несумњиве. Студенти факултета, са много више појимања пратили би теоријску наставу, па би јој самим тим покљонили више пажње, него до сада. Строго теоријска беседа професора, која излаже системску везу и смисао начела појединих научних категорија, мучно да се много разликује, да изазива знатно веће интересовање, и да олакшава ближе појимање таквих разлагања, него што за све то пружа могућности читање појединих писаца. Међутим, оскудица научне литературе, као што је случај у нас, и свесна потреба студената да испит код дотичних професора полаже с успехом, ставља их у положај, да, у главном, часове проведу у белешкама, у облигатној дужности, да што више изговорених мисли сачувају за своје студије, те је диктандо професорски њихова прва и најважнија услуга, која им се може учинити. А кад се слушање професорских лекција сведе на диктандо теорије и суморне последице, које оно оставља, онда није чудо, што је за студента сваки такав час прави терет, што се он стара да тај терет избегне и што доста разложно мисли, да он тај терет може да избегне читањем туђих табака.

И ако, дакле, мислимо, да би стручна допуна правничке спреме непосредно за државну службу требала да се добије и нарочито организује после свршеног факултета, ипак налазимо, да би факултетску наставу требало, донекле, појачати добро организованим практичним делом наставе. На тај начин предавања би била и потпунија и јаснија, знатно приступачнија појимању студената, па самим тим, таква би се предавања и у теоријском делу пажљивије пратила и била ближе циљу, коме треба да одведу у служби јавних интереса. Немачки професор Д-р Фромхолд, тражећи у овом смислу начелну реформу факултетске правничке наставе на универзитетима, предлаже установу т. зв. *правничке клинике*, која би, у неку руку, била аналогна установи медицинске клинике. Као год што се у медицинској клиници ђак-медицинар-практички спрема за свој лекарски позив, али, уједно и болнима указује помоћ, чинећи им лекарске услуге; као год што је тамо спојено лечење са научним циљем; као год што се тамо млади медицинар непосредно на болесном телу лица, које се обраћа за помоћ, учи свом позиву, тако би се исто могло покушати, да се студенти права доведу у непосредну везу

с лицима, којима би услуге правништва биле потребне; дакле, да се студентима, још за време факултетске наставе покаже и „патолошко“, а не само теоријско стање права, те да уђу у практичну страну права и свога позива још док су у школи, а не тек после школе у облику нарочитог припремног дела службе. Тражећи организацију практичног дела наставе на тако широкој основи, поменути немачки професор продужује ову своју основну мисао овако: „као год што медицинска клиника захтева извесна стручна претходна знања, тако би сасвим природно и установа правничке клинике претпостављала претходно теоријско образовање. Њоме би се, као значајним наставним средством, уз нарочита систематска предавања и вежбања, у последњем семестру, требала да закључи правничка факултетска настава“. Као карактеристичну разлику према дојаконским практичним предавањима, Д-р Фромхолд наводи ту околност, што се она наслањају по правилу на случајеве, који су, истина, узети из праксе, али који су према потреби и вољи наставника, промењени; али, ако и нису промењени, они су само замишљени; јер се тек професорским разлагањем добија појам о њиховој стварности код слушајалаца „док се у правничким клиникама и професор и студент налазе у сред правног стварног живота“, како односно самог дела, тако и односно свију околности, које су од значаја за што бољу поуку, схватање и оцену ствари; те док је у садашњим практичним предавањима — семинарима и конзерваторијама, главно обележје предавања фикција, докле би у правничким клиникама главно обележје било: стварност, живот, а „живот је најбољи учитељ“. Доведен у непосредну везу са животом, правник се уздиже до пуне самосвести о важности свога позива; а осећа у толико више воље, да му предано служи и да га што боље упозна, у колико му у облику овакве стварности постоје разумљива теорија, која односним материјалом влада у пракси. У облику овакве правничке клинике, која би стајала под највишим руковањем професора универзитета, правник би израђивао огроман број послова административне службе и службе правосуђа, онако, како на законској основи захтевају истинити факти, који их изазивају. Организоване у облику нарочитих канцеларијских биро-а, овакве клинике биле би од бесплатне помоћи огромном броју сиротиње, којој би давале услуге разне врсте; јер би радиле са непосредним ауторитетом судског или административног надлештва, чијој су употреби намењени сви акти, што би се у правничкој клиници израђивали. Практично усавршавање правништва било би на оваквој основи зајемчено великим, строго службеним ауторитетом, који би јој држава дала на законској основи; а да би у њој било послова и разноврсних и у великом броју, гаранција је већ у том факту, што би радила бесплатно и у корист сиротиње. Наравно, на клиници се не би могли вршити и послови, који припадају искључиво компетенци судије, или што би при-

падало надлежности каквог старешине или колегије административног надлештва, које самостално одлучује и наређује. Али то и није потребно. Сав припремни рад у свима облицима његове разноврсности, који потом служи као основа за даљи рад и решавања, могао би припадати клиници, а већ самим тим практика правника студената била би у клиници огромна. Ближе извођење Д-р Фромхолд не додирује; али се и из овога, што је до сад речено, види у начелу и обим и смисао његовог захтева.

Гледиште за ближу везу теоријске и практичне наставе, и ако не на овако пространој основи, и у другачејем облику, заступају и професор Ото Фишер, и за правничку наставу тако заслужан човек, као што је професор берлинског Универзитета Д-р Штелцел, председник правничке испитивачке комисије.

Како се организација тога начела по Д-ру Штелцелу знатно разликује од изложеног плана Д-ра Фромхолда, и како Д-р Штелцел има врло велики ауторитет у питањима ове врсте, то ћемо се у кратко позабавити и његовим главнијим мислима. (наставиће се)

Милутин А. Поповић.

О СЛОБОДИ ВОЉЕ И ОДГОВОРНОСТИ

(НАСТАВАК)

први део

О слободи воље са психолошког и научног гледишта у опште.

А. Дефиниција слободне воље.

Пре него што пређемо на расправљање самог питања, да ли слободна воља постоји или не, треба пре свега тачно одредити смисао израза слободна воља, треба дакле тачно дефинисати појам слободне воље. То је тим пре потребно учинити, што има писаца, који изразу слобода воље дају смисао сасвим супротан ономе, који он обично има и који је једини оправдан.

Појам слободне воље је чисто негативан. Слободан бити значи слободан бити од нечега. То се да показати и на обичним изразима. Кад се каже слободан изглед, онда се тиме мисли на изглед, који ничим није заклоњен; кад се каже слободан народ, онда се тиме мисли на народ, који не трпи ничији притисак ит.д. У свима овим случајевима израз слобода има релативно значење, т. ј. значи осуштво препреке са једне извесне стране. На први поглед изгледа, да се исти израз може употребити у истом значењу и код појма слободне воље. Воља човекова на име може се назвати слободном већ и по томе, што је она независна од утицаја спољашњих објеката, што смо ми, у колико су наше радње вољне радње, независни од тих спољних утицаја. Међу тим вољне радње могле би бити одређене чисто унутрашњим условима, карактером човека, представама и осећањима, која он у моменту вољне одлуке у својој свести има и т. д.

Али овака дефиниција појма слободне воље била би сасвим погрешна. Кад се говори о слободи воље, онда појам слободне нема ту више значење релативно у горе наведеном смислу, већ има значење апсолутно, т. ј. ту слобода значи осуство сваке било спољашње било унутрашње препреке вољној радњи. Вољна радња само се онда може назвати слободном, ако она не зависи ни од каквих било спољашњих било унутрашњих услова, ако нема ничега што би њено јављање условљавало и одређивало. Свака промена у природи има друге промене, које јој претходе, и то тако да само кад се ове јаве јавља се и сама она: те претходне промене дакле услов су без којег се дата промена не може да јави. Ако се поред промена, које условљавају једну дату промену, јаве друге које њима на супрот дејствују, онда се дата промена у овом случају неће више појавити, она ће у своје јављању бити спречена. Слободном може се дакле једна промена у природи назвати само у толико, у колико је она независна од промена, које ју не условљавају директно. Немогуће је замислити да је једна природна промена потпуно и апсолутно независна од сваке друге промене (било да је ова позитивни или негативни услов њен), јер онда она у опште више и не постоји, пошто је свака природна промена везана за друге промене, које јој предходе, које су њен узрок.

Али оно што је немогуће тврдити за природну промену, на име да је она потпуно и апсолутно независна од сваког предходног узрока, то је могуће тврдити за вољну промену у нама, и у овоме тврђењу апсолутне независности вољне промене од ма какве промене предходне састоји се појам слободне воље, слобода вољне радње значи дакле безузрочност вољне радње. Као што се види, ова дефиниција слободне воље чисто је негативна, она полази од општег смисла израза слобода и даје апсолутно значење томе изразу. Међутим дајући му апсолутно значење она у исто доба тај израз чини сумњивим и проблематичним. Јер очевидно је да промена, којој не претходи никаква претходна промена, која је дакле безузрочна, мора бити схваћена на неки начин и позитивно, да би се дала схватити. Ако се свака промена у спољној природи мора да схвати као промена којој претходи узрок, онда се промена у нашој унутрашњости, којој не претходи никакав узрок, мора моћи схватити и на позитиван начин, иначе би егзистенција њена била у опште несхватљива. И доиста слободна вољна радња да се и на позитиван начин дефинисати, на име као радња која је сама себи узрок, као радња која сама од себе почиње. И доиста ово је права позитивна дефиниција појма слободне воље. Јер суштина вољне радње наше, према непосредном сведочанству наше свести, баш се и састоји у томе што вољна радња сама од себе почиње, што смо ми ти који вољну радњу хоћемо, што она у нама почиње и у нама се свршава. Да дакле вољна радња сама од себе почиње, да овај последњи израз има тачан потпуно одређен позитиван смисао, о томе нас дакле уверава наша

непосредна свест: *спонтанеитет* (почињање од себе саме) вољне радње представља дакле један непосредан факат наше свести, који се као такав даље не може да објасни, на којег се само може да укаже.

Али и ако се појам спонтанеитета вољне радње не може да објасни т. ј. да сведе на простије, појмове ипак он се може, пошто представља један непосредни факат наше свести, из ближе да опише, на име да се укаже на факта која с њиме стоје у блиској вези. Ми ћемо то учинити на два примера, која су од типичног значаја.

Ако на пример хоћу да изиђем у шетњу, онда се у мојој свести јавља читава множина престава и осећања, која утичу на ту моју одлуку. Престава лепог времена, зеленила околне природе, лаког кретања без умора, одмора од напорног дневног рада, и т. д., све ће те преставе и осећања, која се за њих вежу, говорити за то да ја у шетњу изађем. Али с друге стране ја видим где се на небу почињу јављати облаци, који ће можда баш онда, кад ја будем на шетњи, донети кишу, даље жеља да рад, који сам започео, што пре довршим и т. д. све ће те преставе опет говорити за то, да ја у шетњу не изађем. Ја ћу се очевидно одлучити или за једно или за друго. Противници слободне воље тврдиће, да ма каква била моја одлука, да је она одређена потпуно или једном или другом групом престава, да је једна од тих група била јача од друге, да је, пошто је неко време постојала борба између њих, најзад јача од њих однела победу. Међу тим заступници слободне воље — и ту се види из ближе шта слободна воља значи — тврдиће, да борба између обе ове групе престава није у опште имала никаквог битног удела у донашању одлуке, да су разлози, који су говорили зато да изађемо у шетњу, могли бити много јачи од противних разлога, па да се је наша воља ипак одлучила на то да не изађемо у шетњу. Наше донашање одлуке, ако је воља слободна, независно је дакле потпуно од разлога (престави и осећања) — мотива — на основу којих се одлучујемо, ми се можемо одлучити и за слабији од два дата мотива, од којих један говори за то да се изврши а други да се не изврши једна радња, у кратко наша воља је индиферентна према разлозима, који на њу утичу (отуда се слободна воља назива *liberum arbitrium indifferentiae*).

Да наведемо други један пример, у коме је ова индиферентност воље још јаснија. Сваки је од нас непосредно свесан факта, да руку, рецимо леву, коју држи спуштено, може у свакоме моменту подићи у вис или је оставити и даље спуштено. У обичним приликама не постоји никакав нарочити циљ тога подизања руке и тада је сасвим свеједно да ли ћу ја руку подићи или је нећу подићи: ту не постоји никаква нарочита борба међу мотивима, од којих једни говоре за а други против, у томе случају изгледа нам дакле несумњиво, да је нашој вољи исто тако могуће одлучити се на једно као и на друго. У овом случају дакле ми нисмо свесни никаквих нарочитих мотива наше вољне радње, у том случају дакле вољна радња непосредно следује из саме себе, она је

тада у апсолутном смислу индиферентна, јер не само да не води рачуна о мотивима који на њу утичу, него о њима и не мора у опште ни да води рачуна, пошто их нема.

Као што се види, наведена два примера доиста су од типичног значаја за проблем слободне воље, и сви се остали примери могу подвести под један од њих. У првом примеру вољна је одлука поред многостручних престава, од којих су једне за једно друге за друго донашање вољне одлуке, праћена још и нарочитим осећањима, која се за те преставе вежу. У другом случају пак ми имамо само две преставе, од којих једна представља позитивну а друга негативну одлуку (дизање или недизање руке), и од којих ниједна није праћена никаквим нарочитим осећањима. Где год има борбе међу преставама, ту та борба не долази само од множине престава, него и од осећања која се за преставе везују; где су преставе прости, где се воља ставља пред једну чисту алтернативу, ту обично она није праћена никаквим осећањима, а ако је то случај, онда се опет јавља борба, која истина није тако дуготрајна као у првом случају, али је тим јача и жешћа, тако да ћемо овај случај подвести под први типични пример. Има само један случај у коме су преставе праћене осећањем, па се ипак не јавља никаква борба у нама: то је случај кад су обе преставе потпуно једнаке и по квалитету и по интензитету, а обе праћене истим осећањем. Овај је случај можда у реалном животу наше свести у опште немогућ, али је он теоријски веома значајан. То је случај који је нашао класичног израза у примеру са тако званом Бурдановим магарцем.

Бурдан, један од чувених схолатичара средњег века, да би доказао да је људска воља слободна и да би у исто доба показао разлику између човека и животиње, послужио се примером једнога магарца, који би био стављен на истој даљини пред два потпуно једнака пласта од сена. По Бурдану магарац би у овом случају морао умрети од глади, пошто у њему нема моћи слободне воље, пошто је његова воља увек вођена мотивом који је јачи. Ма како јако било осећање глади у њему, то ће осећање бити неспособно да утиче на његову одлуку, пошто се одлука његова треба да састоји баш у томе, да он изабере један од два пласта која су пред њим, што му је услед једнакости њихове и по величини и по квалитету очевидно немогуће. Од времена Бурдановог присталице слободне воље непрестано су употребљавале овај пример, да докажу егзистенцију слободне воље, и један од њих рекао је да би човек, стављен у исти положај у коме је магарац, био магарац кад се не би одлучио на једну страну, из чега излази да човекова воља мора бити слободна.

Доктрина, која тврди да људска воља није слободна назива се *детерминизам*, а супротна доктрина, која тврди да је људска воља слободна, назива се *индетерминизам* (од латинског *determinare*, одредити, одн. *indeterminare*, неодредити).

Пошто смо дефинисали слободу воље сада ћемо да пређемо на основне доказе

за и *против* слободне воље, и то ћемо најпре узети први и главни доказ за слободу воље у претрес, на име доказ слободне воље из непосредне свести наше о слободи наших вољних радњи.

(наставиће се)

Д-р Бранислав Петронијевић.

СМРТНЕ И ТЕЛЕСНЕ КАЗНЕ

по старом српском законодавству

На преступе и на казне друкчије се гледало у старо време а друкчије данас.

Данас се под преступом разуме радња или дело које учини појединац или више њих против друштвенога поретка, који је држава установила. Али како је поредак у држави заснован на законима, који су обавезни за све грађане једне државе, то је онда свуда усвојено да је преступ нарушење закона. Спољна форма преступнога дела јесте увек *насиље* или *обмана*. У погледу лица, према којем је преступ учињен, преступ се јавља свагда с карактером принуде. У насиљу је принуда очигледна, а у обмани такође је принуда, само прикривена, маскирана.

Међу тим у старо се време гледало на преступ као на материјално зло, као на материјалну штету, коју је претрпела нека личност. Али у старо време, пре оснивања државе, личност се губила у заједницама крвнога сродства, у браству или племену. Отуда и материјална штета нанесена једном лицу у исто је време и материјална штета оне заједнице, којој догично лице припада. С тога преступ или обмана према једном лицу узима се да је у исто време и према целој оној заједници крвнога сродства, којој дотична личност припада.

Као год што се у старо време друкчије гледало на преступ, тако се друкчије гледало и на казну, особито за оно време, кад је у уређењу друштвеном превлађивало уређење крвнога сродства. У данашње време за преступ или за обману казни држава према прописним законима и казна има јаван карактер. Држава сама води рачуна о преступницима, сама их истражује, гони, оптужује, једном речи сама руководи целокупну радњу против њих. Свака казна, коју данас државни органи на основу закона изричу против преступника, састоји се у неком ограничењу према преступнику или у каквој непријатности или најпосле у каквој патњи. Патње могу бити разне: лишавање слободе или телесне казне и т. д. У сваком случају кривац данас испашта по вољи државе, дакле по вољи закона.

У старо време то није тако било. У старо време ред је сасвим обрнут. Првобитне казне имају искључиво приватан карактер. Преступнике не кажњава држава већ приватно лице, које је претрпело увреду или штету, и понајпре кажњава она заједница крвнога сродства, којој припада лице, које је претрпело штету или увреду. С тога се и јавља казна на овом првом ступњу друштвенога раз-

вита у облику *освете*, те је освета према томе првобитни облик казне. За осветом долази мекши облик казне, а то је *откуп* у смислу новчане награде пострадаома или његовим сродницима. И откуп је такође приватан облик казне. Тек током времена, поступним развићем и утврђивањем државе, ова се стара, да сама води рачуна о преступницима и о кажњавању преступника. И тако током времена и кажњавање је добило јаван карактер. Овде да напоменемо само толико да ни казне ни преступе није створила држава, и једно и друго су старије од државе. Било је преступника и кажњавања и пре постанка државе.

* * *

После овога краткога увода о старом и новом гледишту на казну и преступ да приђемо ближе казнама и кажњавању. Напоменусмо мало час да је *освета* по времену први облик казне. То је казна која прати крвну организацију људскога друштва. А чим почне да се утврђује политичка организација, чим почне да се јавља суд у име државе с писаним законима освета сваке врсте, па и крвна освета, губи свој терен и нестаје је као особина која се губи заједно са крвном организацијом.

И ако мислимо да другом приликом опширније говоримо о *освети* а особито о *крвној освети*, ипак ћемо и на овом месту истаћи неке особине освете у опште, па ћемо онда видети како је то било у нашем старом друштву узгред помињући и неке остатке по неким нашим крајевима, где се крвна освета још одржала.

Крвна освета постајала је у време кад не беше државе ни државне власти, већ кад постојаше друштво, које је основано на крвним и сродничким везама; кад не беше закона већ кад у друштву владаху обичаји, који имађаху силу данашњих закона; када није било никакве законске одговорности ни суда, али када поштење и гера беху толико јаки и тако силни да надокнађиваху у неку руку оно, што данас дају закони штитећи друштво од зла и преступа. Крвна освета и у опште свака освета јесте варварски обичај али у основи својој здрав, јер тражи да се правда задовољи. Како се личност у друштвеним организацијама крвнога сродства губила у ону заједницу, којој је припадала, то је и преступ, који је учинила каква личност, падао на целу ону заједницу нпр. на браство убице или на племе. По томе су и сви чланови браства или племена убице били одговорни за преступ. Исто тако сви чланови браства или племена, којима је припадао убијени, били су дужни да се свете.

Крвна освета постојала је код свију народа у старо време, па, разуме се, и код старих Словена. Лако је онда разумети што ту врсту казне за преступе налазимо и код Срба по доласку њиховом на Балканско Полуострво.

У старим нашим споменицима израз за освету јесте *мьсть*, а у данашњем руском језику *месть*. В. Сергејевића, професор Петроградскога Универзитета за историју рускога права, вели да је освета (*месть*)

право пострадаога или његових сродника да траже накнаду за претрпљену штету у оноликој мери, колико под утицајем раздражених осећаја он (односно они) налази за потребно. Према томе освета је чисто субјективна казна, пострадали је одређује према мери својега увређенога осећаја. Ствар зависи од темперамента пострадаога. Један може бити увређен много јаче каквом ситницом, док други много мање јачом увредом. Према томе освета је казна врло неједнака јер увек зависи од субјективнога схватања пострадаога личности односно његових сродника.¹⁾

Сама словенска реч *мьстити* или *мстити* значи нападати на противника, наносити му ударе, убијати. У нашим старим споменицима, особито у онима писаним под утицајем цркве и црквене образованости, помиње се освета, али она је остављена Богу без сумње на основу библијске изреке: „Освета је моја, рече Господ“. Тако налазимо израз: „мьсть Божја (освета Божја) или „и да му јест *мьстникъ* Господ Бог“.

У српском народу постајала је освета и пре писаног законодавства, дакле пре организовања српске државе; постојала после пропасти старе српске државе. Истина да је тај обичај сузбијала и црква и држава, али је он тако јак био, да је преживео српску државу и, кад је нестало српске државне власти, кад је српски народ остављен сам себи почео опет живети патријархалним животом, многи су се стари обичаји обновили у свеколикој снази својој, те су имали онај исти утицај, који је постојао и пре постанка српске државе, државне власти и писаних закона. Освета је постајала и у Србији и у Црној Гори тако рећи до јуче. А постоји данас још у Старој Србији особито у призренској, ђаковачкој и пењској нахији.²⁾ У српском народу постала је и пословица: „Ко се не освети, он се не посвети“. У Црној Гори држало се да је освета Божја заповест која потиче из самога „Символ Вере“, јер је прост народ разумео речи: „Свѣта отъ свѣта Бога истина као да значе: „Света освета Божја истина“.³⁾ Исто тако и Арбанаси мисле да је освета или враћање крви за крв остала из закона Луке Дукађина, који се мора поштовати.⁴⁾

Освету није изазивало само убиство, већ и сваки други преступ. Могло се светити и за повреду и за срамоту, за псовку, за прељубу, за оштету. Тако на пр. данас се свети у оним крајевима где живе измешани Срби и Арбанаси: за узимање образа девојци, за ванбрачни сношај, за самовољно отпуштање брачне жене, за повраћај датога прстена од стране девојке, за преотет лов, често пута из какве предрасуде нпр. да неко пошље своје пчеле на туђе да оне туђе кољу и мед преотимају⁵⁾ и т. д.

¹⁾ В. Сергејвичъ. Лекција и ислѣдованія по древной исторіи рускаго права. С.П.Б. 1894. 222—223.

²⁾ Др. С. Тројановић и М. Гајић. Крв и умир код Срба и Арнаута Београд. 1901. стр. 4 и 5.

³⁾ О. Bogišić. Zbornik sadašnj. prav. običaja и т. д. Zagreb. 1874. стр. 577.

⁴⁾ Др. С. Тројановић и М. Гајић, на истом месту стр. 18.

⁵⁾ на истом месту стр. 8. 11 и т. д.

Крвна освета учинила је више зла роду људском него сами ратови. То се лако може увидети само ако се за тренут сетимо племенске борбе у недавној прошлости која је потицала због крвне освете и која је и сатирала Црну Гору и Брда. И данас, како прича један озбиљан путник у Горњој Арбанији, 25—75% не умире природном смрћу. Он рачуна да годишње погине у Арбанији 3.000 људи од крвне освете.⁶⁾

У историјском развоју крвне освете јасно се могу опазити извесне фазе. Она је најгрубља у првом периоду свога развоја, то јесте кад се тражи крв за крв, дакле кад се бије на живот и смрт. Други период настаје кад почињу мекшати друштвене нарави, кад колико толико почне пробијати у друштво правна свест. Тада се крвна освета ублажује, те се место крви, место мртве главе завађене стране могу и на други начин измирити. Ту већ настаје друга врста казне а то је *откуп*, кад се убица за крв убијенога *откупује*. Трећа је фаза, у исто време и најморалнија кад између рода убијенога и рода убице дође до заветовања, те се завађене стране место освете ороде било да се само окуме или побратиме без икакве материјалне накнаде.⁷⁾

Откуп је плата увређеноме или његовим сродницима за учињени преступ. Ова врста казне и ако је стара, и ако је дуго постојала упоредно с крвном осветом, опет је много млађа по постанку своје од крвне освете. Откуп је временом сасвим потискао освету код извесних група племенских и код неких народа. Врло је занимљиво пратити како се од старих и сурових обичаја, где влада правило крв за крв, увреда за увреду, постепено одступа и прелази блажем облику, кад се крв замењује откупом. У том случају мења се гледиште и код убице и код сродника и браственика убијенога. Убица долази до убеђења да је његов поступак рђав и моли сроднике убијенога да му опросте под условом да им даде накнаду за проливену крв онолику, колику одреде добри људи с једне и с друге стране. У том случају увређена страна држи да је испод достојанства продати крв човека, који се каје и који сам доноси своју главу и предаје у руке увређене стране. Тако из германских старих споменика наводи се у историји права један од случајева, где је убица дошао до убеђења да је његов поступак — убивши човека — рђав. С тога се каје. Одлази сам оцу убијенога и нуди му новац за крв убијенога сина. Отац одбија да прими новац, говорећи како он не жели носити сина у новчанику своје. Тада убица положи главу на колелу ожаљостена и увређена оца с речима: „Ево моје главе“. Отац не хтеде себи покорну главу, и ствар се свршила тиме што је он одустао од освете и примио дар у новцу.⁸⁾ Видећи, дакле, да се убица каје за учињено зло дело, и ако је по обичају имао потпуно право да тражи главу за главу, одриче се освете и пристаје на откуп.

(наставиће се)

Миленно Вукчевић.

⁶⁾ на истом месту стр. 5.⁷⁾ на истом месту стр. 18.⁸⁾ В. Сергвичъ. Лекции и исследования. Стр. 227.

ДЕСЕТИ КОНГРЕС

међународног криминалистичког удружења

— држан од 29. августа до 2. септембра пр. год. у Хамбургу —

(наставак) 4)

V. Конгрес у Антверпену.

— 25. до 30. јула 1894. по новом —

1.

Која метода изгледа као најпогоднија за организацију једне научне и једнолике статистике поврата?

Одлука није донесена.

2.

Која метода изгледа као најбоља за статистичку обраду добијених резултата у разним земљама о заштити отпуштених робијаша?

Конгрес међународног криминалистичког удружења сматра за сада за немогуће, да се права научна метода за статистичку обраду резултата заштите отпуштених робијаша усвоји. Међутим удружење сматра за особито корисно, да се периодично приређују анкете и препоручује свима оним друштвима, којима циљ то допушта, да штампају опширне годишње извештаје о томе. Оно је у осталом мишљења да ће врло мали број друштава од годишњих публикација таквих извештаја одустати.

3.

На коју би се категорију осуђеника могао евентуално применити систем неодређених кривичних осуда?

Конечна одлука није донесена.

4.

На који се начин може извршење казне слободе нарочито оних кратковремених јаче (с јачим дејством) извести?

Међународно криминалистичко удружење изјаснило се у принципу за поопштрење, прописа о томе, али коначна одлука није донесена.

VI. Конгрес у Линцу.

— 12. до 14. августа 1905. по новом. —

1.

Утицај нових кривичноправних погледа на законодавну обраду *покушаја* и *саучешћа*.

Међународно криминалистичко удружење изражава жељу: да законодавне одредбе о покушају и саучешћу буду у хармонији с принципима личне одговорности и заштите људског друштва.

Желети је и за препоруку, да се до идућег конгреса проучи питање које с оба питања у тесној вези стоји: о кривичноправној урачуљивости и одговорности злочинца према законодавству у разним државама и онда оно учини предметом дискусије.

2.

Убиство из сладострашћа (*Lustmord*) истраживано антрополошки и социолошки.

Међународно криминалистичко удружење изјављује жељу, да се састави анкета и да она предузме проучавање тог питања уз сарадњу д-р Лепмана.

3.

Стручно образовање практичног криминалисте.

Да би криминалисте стекли више образовање а нарочито за свој практичан позив стекли јачу спрему, желети је, да се не ограниче само на текст кривичног закона, већ се уз то препоручује — било факултативним курсевима за ђаке, било нарочито устројеним курсевима за практичне правнике — да допуне и темељитије прибаве знања, која се односе у главном на опште узроке злочина, на карактеристику злочина у свету и на најбољи начин извршења осуде.

Извршном одбору оставља се да поднесе извештај о устројству криминалистичке наставе у разним државама и о средствима за њено усавршавање.

4.

Да ли ваља проширити сумарни кривични поступак, разликујући оне у поврату од оних, који су први пут извршили злочин?

Ради темељитијег одговора на ово питање ваља на дневни ред идућег конгреса ставити питање о појмљивом ограничењу кажњавања и кривичног сузбијања истуна.

VII. Конгрес у Лисабону.

— 21. до 23. априла 1897. по новом —

1.

Истуна. Појам, казна, поступак.

Претрес тих питања одложен је за идући конгрес.

2.

Задатак *транспортирације* под данашњим приликама.

Конгрес међународног криминалистичког удружења држан у Лисабону усваја одлуку међународног пенитенцијарног конгреса држаног у Паризу 1895. о транспорацији. Транспортирација сједињује у истини битне услове казне, још више, она може и ако бесумње као споредан ипак доста моћан фактор да буде у напредовању тек пониклих колонија.

3.

Покушај.

Претрес тога питања одложен је за идући конгрес.

4.

Поступање с младим злочинцима (казна, поступак)

Одлука није донесена.

5.

Појам *иправе одговорности*.
Одлука није довесена.

VIII. Конгрес у Будимпешти.

— 12. до 14. септембра 1899. по новом —

1.

Контрадикторна претходна истрага.

Решено је, да се на идући конгрес стави ово питање: који су главни принципи по којима се има да регулише претходна истрага и онтужни поступак?

2.

Полицијски иступци (појам, казна, сузбијање).

Решено је, да се одустане од сваке коначне одлуке.

3.

Утицај старости на криминалитет.

Међународно криминалистичко удружење изјављује: да потребује нарочиту правну обраду како она стања изазваних душевном болешћу, тако и оне душевне промене које се често стварају великом старашћу.

Конгрес препоручује допуно истраживање, које се оснива на

1. Статистичке резултате који су на темељу тачног разликовања између појединих група старости у вези са разним групама злочина;

2. Статистику казних завода која је израђена на темељу специјалних лекарских констатација душевног и моралног стања осуђеног старца.

4.

Међународно сузбијање трговине с белим робљем.

Пројети жељом да се гнусној трговини с белим робљем (с простиуткама) учини крај и усвајајући одлуке конгреса држаног у Лондону од 21. до 23. јуна о. г., Међународно криминалистичко удружење ставља у дужност своје одбору да позове владе да предузму потребне кораке у циљу закључења једног међународног споразума односно сузбијања трговине с белим робљем, да би се на тај начин створила основица за једнако регулисање тога питања у законодавству и управи разних држава.

IX. Конгрес у Петрограду.

— 17. до 20. септембра 1902. по новом —

1.

Какав утицај треба у кривичним законима дати психичким елементима злочина у упоређењу са успесима истих?

1. Човек може само због оних последица своје радње бити кажњен, које су се предвиђале или могле предвидети.

2. Што се тиче питања о саучешћу треба законодавац да избегава сваку доктринарну разлику између саучесника истога злочина и да се ограничи само на то да врсту саучешћа означи, коју као такву има да посматра.

Питање о покушају остаје за дневни ред рада међународног криминалистичког удружења.

2.

Брига и старање о отпуштеним робљима.

Гласања није било.

3.

Какве су реформе потребне у *претходној и прелазној истрази* да би се постигле по могућству највеће гаранције с обзиром на индивидуалну слободу с једне и истраживање истине с друге стране?

1. Основица за реформу предходне истраге ваља да је одвајање полиције од суђења у вези са извођењем једног контрадикторног поступка.

2. Државно тужиоштво ваља пренети под пуном одговорношћу свих функција судске полиције под контролу судија.

(наставиће се)

ПОУКЕ И УПУТИ

Један погрешно расправљен случај из чл. 114. закона о уређењу округа и срезова.

Одлуком окружног одбора округа ужичког од 1. фебруара 1906. године Бр. 118. решено је: да се отпуштени путар врати у службу. Ову одлуку одбор је донео на основу чл. 108. тач. 6. закона о уређењу округа и срезова.

Начелство округа ужичког, налазећи, да по тач. 6. чл. 108. поменутог закона за ово није надлежан окружни одбор, већ шеф грађевинског одељења, решењем својим од 4. фебруара 1906. године Бр. 158. задржи од извршења одлуку окружног одбора.

Начелство, позивајући се на чл. 14. закона о уређењу округа и срезова, јер је на њему решење и засновано, пошаље Министру грађевина; овај предмет; а Министар наводећи у акту свом од 9. фебруара 1906. године Бр. 1174. да не одобрава одлуку окружне скупштине од 22. јануара 1906. године, спровео је предмет Државном Савету на решење.

Државни Савет нашао је, да овде и нема места примени чл. 14. закона о уређењу округа и срезова, јер није задржана од извршења одлука окружне скупштине, као што се у акту № 1174. погрешно наводи, већ одлука окружног одбора. У овом случају ово задржање могло се учинити само на основу чл. 113. поменутог закона, али тада предмет по званичној дужности не долази Државном Савету, већ тек онда, ако би противу решења Министра Унутрашњих Дела окружни одбор изјавио

жалбу. Свега тога овде нема, нити је у смислу законских одредаба поступљено.

У осталом овде и нема места задржању од извршења, јер је ово сукоб — спорно питање о надлежности окружног одбора, у коме се он не слаже са окружним начелником, те је требало поступити по чл. 114. закона о уређењу округа и срезова.

Са ових разлога, Државни Савет одлуком својом од 17. фебруара 1906. год. Бр. 1948. поништио је решење начелства окружног.

Један случај из чл. 22. закона о дневници, подвозници и селидбини чиновника и других државних службеника.

Рајко С..., судија чачанског првостепеног суда, молбом од 12. маја 1905. год. молио је Министра Правде, да му, поред већ признатог рачуна о дневници и подвозници, за премештај по Указу од 14. новембра 1903. године, призна и исплати накнаду за превоз ствари сувим од Крагујевца до Чачка, и то за подвоз 80., а за експедицију 10., свега 90. динара.

Решењем од 12. јула 1905. године, Министар правде одбио га је од овог тражења из ових разлога:

По чл. закона о дневници, подвозници и селидбини државних чиновника и служитеља од 19. фебруара 1902. год., селидбину добија чиновник:

а) за своју личност:

б.) за своју породицу и за своје ствари.

У име селидбине, за саму личност чиновника даје се дневница и подвозница (чл. 15.), и то: дневница по чл. 5., а подвозница по чл. 9.

По овоме чл. 9., за путовање које не може бити ни железницом ни паробродом, у име подвознице и накнаде свих осталих подвозних трошкова, даје се указном чиновнику 50 пара од километра.

Чиновнику с породицом, где се не може путовати железницом и паробродом, селидбина за породицу даје се двогуба, колико се даје и за саму личност чиновника (чл. 16. тач. б. поменутог закона).

Дакле:

Чиновнику без породице (кад није употребљена железница и пароброд) у име селидбине плаћа се дневница и подвозница (чл. 15. у вези са чл. 5. и 9.), без икакве особене накнаде за подвоз ствари, а за породицу, где се разуме и пренос ствари (јер и једно и друго долази под тачку б. чл. 14.) плаћа се селидбина двогуба, колико се даје и за саму личност чиновника (чл. 16. тач. б.).

Па по што ни једним законским прописом није одређена особена накнада за подвоз ствари, кад у путовању није употребљена железница или пароброд, па било да се чиновник сели сам, било са породицом, и пошто му је раније поднети рачун исплаћен, — то Министар правде не може признати ни дати молиоцу накнаду, коју тражи по накнадно поднетом рачуну за превоз ствари од Крагујевца до Чачка, а још мање за експедицију ствари, коју закон нигде, не помиње.

По изјављеној жалби, Државни Савет нашао је, да је ожалбено решење Министрово саобразно закону с тога, што је од дана извршеног путовања жалитељевог (у новембру 1903. године), па до дана накнадно поднесеног његовог тражења сеобних трошкова (11. маја 1905. године № 5220.), протекло више од годину дана, услед чега му је, по чл. 22. закона о дневници, подвозници и селидбини државних чиновника и служитеља, застарело право на тражену накнаду. С тога је одлуком својом од 21. децембра 1905. год. Бр. 9035. одбацио жалбу као неумесну, а решење министрово одобрио.

Приликом регрутовања војних обвезника, задружни однос има се ценити с обзиром на § 507. грађанског закона.

У 1903. години регрутна комисија У пуковске окружне команде регрутовала је Радосава сина Уроша Н., из Стублице, на пун рок у коњицу.

Урош Н. у молби својој представио је команданту У. пуковске окружне команде, да је погрешно у регрутном списку уписано, да је и Милијан Н. његов син и задругар — јер му је он у ствари пасторак — и да он (Урош) са својим сином Радосавом само живи на имању овога — Милијанову, — па је молио, да се његов син Радосав преведе из коњице у пешадију, јер је по све сиротног стања, и да му се рок службе сведе на шест месеци, јер је првенац и хранитељ куће.

Командант У. пуковске окружне команде решењем својим одбио га је од овога тражења с тога, што је Милијан — његов (молиоцев) пасторак — још 1890. године регрутован из исте задруге, из које је данас регрутован и молиоцев син Радосав, те се он с тога и не може сматрати као првенац; а пошто се не зна да ли су Милијан и Урош један другог законитим путем код суда признали за задругара, као и то, да ли какво право има Урош на Милијаново имање које му је од пок. оца остало, јер и Милијан у своме исказу наводи, да нема никакво писмено са Урошем о задружном односу, — то се и по другом захтеву није могло дати задовољења молиоцу Урошу да му се син Радосав преведе из коњице у пешадију, као сиромашног стања, јер је самим овим и уверењем општинског суда утврђено, да је модилац Урош средњег стања.

По изјављеној жалби, ово решење одобрио је командант дринске дивизијске области, својим решењем од 7. децембра 1904. године Бр. 8876., а решење овога Министар војни решењем од 17. јануара 1905. године ФАБр. 392.

По изјављеној жалби, Државни Савет одлуком својом од 21. фебруара 1906. г. Бр. 1988. поништио је решење Министрово из ових разлога:

Као што се види из акта овог предмета, на име из извештаја суда општине палувске од 15. октобра 1904. године Бр. 1125. и 6. новембра исте године Бр. 1238., жалитељ Урош Н. није у крвном сродству

са Милијаном Н., ма да имају исто презиме, већ је Урош очух Милијану, са чијом је се матером био венчао и дошао на имање масено, кога је једини наследник Милијан. Даље се овим извештајима тврди, да је Урош после смрти матере Милијанове остао и даље на имању његовом; оженио се другом женом, и са њом добио сина Радосава, који је регрутован као задругар на пун рок службе.

Према оваком стању ствари, Министар је био дужан, да с обзиром на чл. 27. Устава, изложи у ожалбеном решењу законске прописе, на основу којих налази, да у овом случају постоји задружни однос између Уроша и Милијана и њихове деце, кад између њих не постоји: смеса заједничког живота и имања *свезом сродства* или *законим усвојењем* основана и утврђена, као што се за постојање задружног односа тражи по § 507. грађанског закона и највишем решењу од 22. маја 1852. године ВБр. 625. (Збор. VI. стр. 103.) код § 528. истог закона.

М. В.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Милан Јеврић, родом из Велућа у срезу трстеничком, притвореник полиције у Сењском Руднику, побегао је из ходника канцеларије начелства округа моравског. Милан је стар 16 година, омамен, зелених очију, носав, риђо-беле косе, у сељачком оделу, са шајкачом на глави. Пронађеног Милана ваља упутити поменутом начелству с позивом на Бр. 5365.

Непознати крадљивци ноћу између 16. и 17. ов. м-ца ушли су кроз прозор цркве крупачке и из исте украли 1 сребри крст на коме је натпис «Јереј Љубен из Завоја», 1 путир од чистог сребра унутра позлаћен, чашнице постеле израђене од најфиније ерме, 1 дискус од чистог сребра, 1 звездицу од чистог сребра, полу свилену убрус са два лица, са једне стране чисто црвен са крстом, а с друге стране ишаран црвеним и црним шарима, 1 кашчицу за причест од сребра, 1 петохлебницу, 1 сасуд од сребра, 1 послужавник прост од бреха.

Препоручује се свима полицијским и општинским властима, да за крадљивцима и покраденим стварима трагају и на случај проналаска известе начелника среза нишавског с позивом на депешу Бр. 6582.

Нисим Алшех, банкар, и **Самуило Бенароа**, обојица из Видина, на преваран начин изузели су од разних софијских новчаних завода на 100.000 лева, па су некуда побегли. **Нисим** је стар 29 година, малог раста, кестењаве косе, бркова и очију црних, говори бугарски, немачки, влашки, јеврејски и помало турски. **Самуило** је стар 32 год., висок, сув, плавих дугих бркова, говори бугарски, турски и јеврејски. За проналасак окривљених одређена је награда у 1000 лева, као и 10% од новца, који се буде код њих нашао. На молбу Бугарске Дипломатске Агенције у Београду, препоручујемо свима полицијским и општинским властима, да за именованим варалицама живо трагају и о резултату известе антропометријско

одељење министарства унутрашњих дела с позивом на АБр. 603.

Владимир Дурковић, из Шајића (срез јабланички) одговара код лесковачког првостепеног суда због крађе стоке, али је у бегству. Владимир је стар 23 год., раста високог, лица дугуљаста, очију граорастих, носа обична, косе смеђе, обрва смеђо-црних; на себи има: гуњче и чакшире од сукна, на глави шајкачу, а на ногама опанке. Наредује се свима полицијским и општинским властима да Владимира најживље у своме кругу власти потраже, па у случају проналаска да га спроведу лесковачком првостепеном суду с позивом на акт Бр. 11552.

Младен Видић, из Сирогојне (срез златиборски), који је одговарао код начелника среза златиборског због две опасне крађе, ноћу између 4. и 5. ов. м-ца побегао је из притвора. Младен је стар 24 год., раста високог, добро развијен, у опште плав, а у оделу црном ужичком. Позивају се све полицијске и општинске власти да Младена живо у својим домањима потраже, па нађеног под јаком стражом упуте поменутом среском начелнику с позивом на Бр. 6426.

Марко Матић — **Дубарија**, досељеник из Црне Горе, који је живео у селу Савинцу (срез јабланички), одговара код лесковачког првостепеног суда због покушаја убиства, али је у бегству. Марко је стар 23—24 године, раста средњег, смеђ, носав, очију зеленкастих, носа обична, без особених знакова.

Исти суд тражи **Здравка** — **Дику** — **Станисављевића**, званог «Буљубашу», бив. чувара из села Мијајлице, који одговара због убиства; **Глишу Вељковића**, из Лапатинца, који одговара због утаје; **Суљу Рушитовића**, **Авдула Рушитовића**, **Рушида Ибишевића**. — све због убиства; **Васу Аџимовића**, бив. осуђеника, због опасне крађе; **Илију Ранђеловића**, због тешке телесне повреде и **Стојмена**, сина **Милана Станковића**, из Гргуровца, због оцеубиства.

Здравко — **Дика** — **Станисављевић** зв. «Буљубаша», родом је из Криве Реке у Турској, стар 50—55, год., средњег раста, доста крупан, бркова и косе црне и проседе, по телу ђелав; од одела има: половно гуњче и чакшире од црног сукна, на глави војничку шајкачу, и на ногама опанке.

Глиша Вељковић, стар је 50 год., стаса високог, косе проседе, лица сувољаво и дугуљаста, очију граорастих, носа великог и правилог, брија се, а у оделу је цивилном.

Суља Рушитовић, родом из Тупала (срез јабланички), стар 25 год., стаса средњег, црномањаст, од одела носи: гуњ и чакшире од црног сукна, белу капу, а на ногама опанке.

Авдул Рушитовић, родом из Тупала, стар 23 год., стаса средњег, у лицу бео, од одела има: гуњ и чакшире од црвеног сукна, а на ногама опанке.

Рушид Ибишевић, родом из Тупала стар 70 год., стаса средњег, црномањаст, беле браде и бркова, ђелав, од одела има: гуњ и чакшире од црног сукна, белу арнаутску капу и на ногама опанке.

Васа Аџимовић, родом из Босне, а живео је у Лесковцу, стар 35 год., стаса средњег, црномањаст, косе и очију црних, браду брија, пишемен.

Илија Ранђеловић, родом из Новог Села (срез власотиначки), стар 25 год., стаса средњег,

обичне развијености, плав, косе и бркова смеђих, од одела носи: старе чакшире и гуњче од црног сукна, кошуљу од тежињавог платна, на глави шајкачу.

Стојмен син Милана Станковића, родом из Гургуровца (срез јабланички), стар 33 год., стаса средњег, сувоњав, косе плаве; од одела има: уске чакшире, копоран, фермен, а на глави шајкачу. Од особених знакова има

У Београд је дошао фебруара месеца и под заштитом уредних исправа радио овде онде, а највише код Георга Хена, турниоресца у Сарајевској улици.

Ноћу између 21. и 22. овог месеца, дакле на први дан Духова, у саму поноћ, обио је са једном нарочито спремљеном ђускијом, која је с једне стране шиљата, а с друге спљоштена и оштра, и калаузима, бакалницу и кафану

лазећи своју линију приметно је, да у Макензијевој улици пред кафаном код «Топлице» не гори фењер, који ту увек редовно светли, те посумња и дође до кафане, где је прегледајући нашао да су кафанска врата из дворишта отккринута.

Стражар се после овога одмах сетио шта је, па је опалио из револвера један метак и тиме позвао у помоћ суседне стражаре, од којих је један отишао у квартал да извести дежурног писара, други за газду од радње, а остали остану да ту пазе.

Кад је дошао и дежурни писар из кварта, предузму сви тражење по околини.

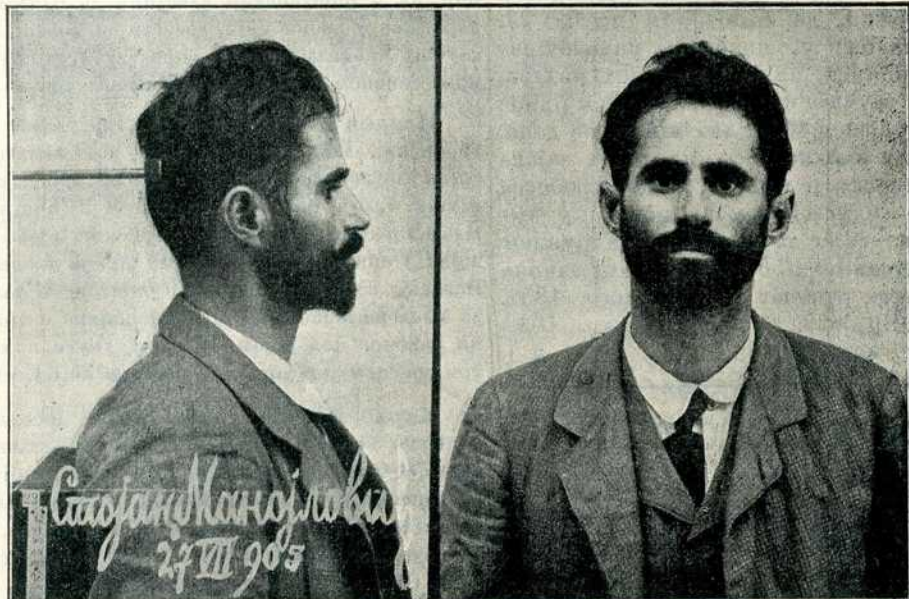
У томе је се крадљивац вратио за онај други део остављеног еспапа и таман кад је дошао да га узме примети га један од стражара и пође к њему. Он се онда нада у бегство, а стражар избаци за њим метак, те и други потрче, али се крадљивац изгуби у једном житу ту у околини.

Дежурни писар нареди онда те се опколи њива са житом и почне по њој тражити, па га одмах и нађе где лежи у житу, те га ухвати, ствари нађе и у квартал га отера, где је одмах крађу признао.

По начину како је ову крађу извршио и по средствима којима се при истом служио, Вјекослав се испољио као препредени и стари крадљивац. Тако пре него што је приступио послу уврнуо је фењер пред радњом, а по том пресекао жице од електричног звонцета, како не би газда из овога стана могао тражити помоћи ако би што приметно.

И заиста признао је, да је и у Хрватској осуђиван за опасну крађу и да је затвор издржао у митровачком казненом заводу.

При њему је нађен бележник, у коме је убележено пуно којекаквих имена, међу којима

испод руке једну опекотину, а на палцу једне ноге белегу од посекотине.

Препоручује се свима полицијским и општинским властима, да за свима горе именованим злочинцима најживље трагају и нађене стражарно упуте лесковачком првостепеном суду с позивом на акт Бр. 11557.

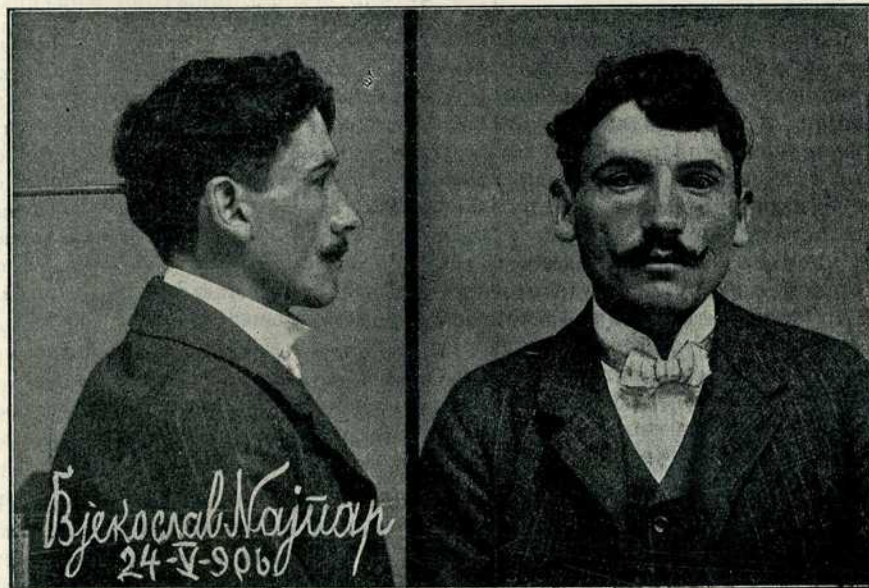
Стојан Манојловић, позната варалица, чији смо опис и слику износили у 30. броју «Полицијскога Гласника» од прошле године, одговара код начелства округа крушевачког за протурање лажног сребрног новца, али се налази у бегству. На сву прилику, да се Стојан бави где по Србији, издајући се под лажним именом за каквог учитеља, чиновника или изасланика каквог сиротног манастира за купљење милостиње. Стојан је врло препредена и дрска варалица, родом је из Трстеника, стар око 38 година, висок, сувоњав, црноманаст, унаглих црних очију. Износећи фотографију његову министарство препоручује свима полицијским и општинским властима, да за Стојаном трагају и пронађеног стражарно упуте начелству округа крушевачког с позивом на Бр. 960.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

Ево нам опет једнога пречанина, сличног ономе Стевану Плавшићу, што смо му раније слику изнели, а чији је и земљак. Име му је Вјекослав Најпар.

И он је скоро пуштен из аустро-угарских тамница, па снабдевен уредним пасошем и радничком књигом к нама упућен.

код «Топлице» у Макензијевој улици на Врачару, разваливши троја врата. Унутра је покушао да калаузима отвори касу, али у томе није успео, јер му се један калауз у брави заломио и тако сваки даљи рад на отварању касе осујетио. Онда је он из бакалнице покупио нешто

од ствари и еспапа што је могао понети и однео, но како све те ствари није смео од једном пронети кроз варош јер су неке биле гломазне, он је половину оставио ту у близини преко пута, а са оном првом половином отишао и однео у радионицу свога мајстора Георга.

Баш у том времену кад је он прву партију ствари однео, ноћни стражар из тога краја оби-

и неколико познатих београдских фирми, којима је по свој прилици такође смерао да учини ноћне походе.

Ако би ко што знао о овом Вјекославу, моли се да то достави Управи града Београда или кварту врачарском, јер је готово сигурно, да њему ово није прва операција у Београду.